



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Atheniensium varia. Capvt XVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

Hi ab vna muri parte sculpi triginta erant
atque manibus, & in medio iudicii princeps,
cuius à collo suspensa *veritas* penderet, & o-
culis esset subglaucis, librorum cumulo cir-
cumstante, hæc imagines præ se ferebant, iu-
dices integros esse debere: Prætotem solam in-
spicere veritatem.

Iudiciorum ratio apud Aegyptios.

Totam iudiciorum rationem idem Diodo-
rus, lib. 1. cap. 3. persequutus est.

Iudicia, inquit, non vulgari eum diligen-
tia fiebant: existimabant enim sententiarum
latores, maximi esse ad communem vitam
momenti, in vtramque partem: Nam punire
nocentes, auxilium ferre oppressis, optimam
ad prohibenda mala facinora viam putant.
Pœnam verò delicti pecunia, aut gratia tolli,
existimabant confusionem vitæ communis
fore.

Quamobrem ex vrbibus clarioribus, vt
Heliopoli, Memphi, Thebis, viros optimos e-
legebant, quos iudicij præficerent: qui iudi-
cium confectus, neque Athenarum Arcopagi-
tis, neque Lacedæmoniorum Senatui cedere
videbatur.

Postquam hi conuenerant, triginta numero
inter se eligebant optimum virum, quem iu-
dicij principem constituiebant: in locum eu-
ius ciuitas alium Iudicem substituēbat.

*Veritatis i-
mago à su-
dici collo
appensa fer-
uit.*

His omnibus victus, sed principi opulen-
tior à rege dabatur. Is aurea catena signum
varijs ornatum lapidibus, à collo suspensum,
quod appellabant veritatem, gestabat.

Cœptis iudicij, ac signo veritatis à princi-
pe proposito, omnibusque legibus, quæ octo
libris continebantur, in medio eorum consti-
tutis, mos erat accusatorem si sibi ea, in qui-
bus alium accusabat, modumque patratæ ini-
uriæ, aut damni facti, quantique eam asti-
maret.

Rursus accusatori, reoque inuicem respō-
dendi locus erat. Ita bis auditis litigatoribus,
cum iudices de controuersia quæ fuissent, prin-
ceps signo veritatis in partem veriolem ver-
so, sententiam ferebat.

Hic mos iudiciorum apud Aegyptios erat,
existimantes accusantium excusantiumque
altercatione, & scriptis veritatem maxime e-
lici posse.

Sane oratorum ars, hypocritarum fraudes,
lachrymæ periclitantium, multos à recto, ve-
roque iudicio auerterunt.

Videre quidem licet, aut errore, aut affe-
ctione aliqua, aut misericordia, aut oratione
dicentis, sapius reos à iudicijs fuisse abso-
lutos.

Verum, si aduersantium scripta penitus in-
telligatur, existimant iudicari rectius, vcluti
nota veritate, posse, cum neque ingenio, ne-
que industria, neque mendacio, neque auda-
cia, neque arte iudicia peruerterentur, sed cui-
que esset commune ius: tum quia tempus da-
batur accusatori, reoque disceptandum; tum
quia iudices, ex eorum responsis elicerent ve-
ri iudicij modum.

Sacerdotes iudices.

Et de Saphiro Veritatis.

Agyptiorum sacerdotes olim etiam iudi-
ces erant, & quidem inter eos princeps
erat sententiæ maximus natu, & in
omnes statuendi ius habebat. *Ex Aeliano*

Eum, omnium hominum esse iustissimum,
& syncerissimum oportebat, qui circa collū,
vt diximus, imaginem ex saphiro gemma
confectam gestabat, quæ vocabatur veritas.
Aelianus, lib. 14. vet. histor.

Aegyptijs quoque Regibus (quod & supra
atrigimus) ex præscripto legis antiquæ moris
fuit, iudices mox futuros iurciurando adige-
re, ne si Rex quidem iniusti quippiam iniun-
xisset, à virtutis medio declinatos, nec line-
am omnino (quod dicitur) moturos.

Atheniensium varia.

Et eorum ratio.

CAPITULUM XVII.

ET quidem, in ea re Atheniensium ratio
non minus litigiosa, quam ingeniosa, Per-
sæ quoque, & Aegyptiorum curas,
cautionesque superauit; quod licet ex tot fo-
ris, quæ ipsi habuerunt, colligere, de quibus
Pollux, Onomast. lib. 8.

Fora

Fora (inquit) Atheniensium *ἄρουρα*, vicus Martius, iudicabat verò actiones cædis, & vulneris ex prædestinatione incendij, veneficij, si scilicet quis dans occidisset: fiebat autem contestatio, & deinde iudicium *προσιμαίεσθαι ἢ, οὐκ ἐξῆν, οὐ ἢ οἶκτ' ἴεσθαι.*

Exordia ijs uti in Areopago non licebat.

Exordijs uti non licebat, aut affectuum commotione.

Post primam autem sententiam exilium licebat capere, si quis parentes occidisset.

Mensibus verò singulis, tribus diebus contrarius ius dicebant: quarta scilicet mensis deficientis, tertia, & secunda.

Novem principes, qui singulis annis, post sensum datum semper Areopagitis addebantur, lub dio iudicabant.

Cædis autem actiones intendere licebat usque ad consobrinos, & iureiurando inquirere, quisnam mortui cognatus sit: sique familiaris fuerit, accusatur, & relegatur.

In hoc ius dicitur de cædib' inuite commissis. *ὅν τὸτα λαγχάνεται περὶ τῶν ἀκροῖων φόνων,* inquit Pollux. Nam post Troiæ excidium, Græcorum quidam Palladium habentes Phalero appulerunt, & per ignorantiam ab incolis occisos, abiectos esse, & horum quidem nullus viuis appulit. Acamas autem iudicavit Græcos esse, qui Palladium habeant, & si quidem sepultos, secundum Dei oraculum, ignotos nominarunt: illud verò constitutum est Palladium, & defortunis ibidem iudicant.

Areopagi picturam, quam Iul. Pollux omisit, habet Pausanias in Atticis.

In Areopago (inquit) ara erat Mineræ deprecatrix, *ἄρτιας*, quam crexerat Orestes iudicio solutus.

Argentei præterea lapides, *ἀργυρολίθοι*, in quibus rei, & accusatores sedebant, & hunc quidē contumelia, illū impudentiæ vocabat, *τὸ μὴ ὑβρείας, τὸ ἢ ἀνοδείας.*

Proxima ædes Eumenidum *ἑὸν εὐμενῶν*, quibus tamen in forma nihil erat horribile.

Rei absoluti sacra faciebantur in.

Denique Plutonis, Mercurij, & terræ simulachra, quibus sacra faciebant, qui in causa capitis fuerant absoluti.

Forum apud Delphinium. *τὸ ἐπὶ δελφινίῳ ἰδρύθη μὲν ὑπὸ τοῦ Αἰγέως, λέγεται ἢ Ἀπόλλωνι δελφινίῳ, καὶ ἀρτέμιδι δελφινίῳ, id est, ab Aegeo constitutum est, dedicatum autem est*

Apollini Delphinio, & Delphinia Dianæ.

Primus ibi iudicatus est Theseus, expians cædem ab illo occisorum latronum, & Pallatidarum, quos occidisse quidem confessus est, hoc autem iure fecisse affirmavit.

Forum in Prytæo, *τὸ ἐπὶ πρυτανείῳ δικάζει περὶ τῶν ἀποκτενῶντων, καὶ ὅσων ἀφαινεῖς, καὶ περὶ τῶν ἀψύχων τῶν ἐμπεσοντων, καὶ ἀποκτενῶντων, id est,* Tus dicit de occisis, si ignoti fuerint, & cadauctibus incidentibus, aut amercimptis.

Hoc autem forum Tribunal reges constituerunt, quos oportebat incidens cadauct eijcere.

Forum putei, *τὸ ὃν φρεάται, ὃν τὸτα ἐκρίνετο, εἰ τις τῶν φευγόντων ὑπ' ἀκροῖα φόνεσθαι, δευτέραν ἄπταν ἐκκρίσει προσλάβει, id est,* ibi iudicabatur, si quis exulum de cæde fortuita accusaretur, & secundum actionem voluntaria cædis acciperet.

Erat & in mari iudicium, *καὶ τὸ ἐν ἁπτα πρὸς αὐτὰντα τὸ γῆς, οὐ προσαπτόμενον, ἀπὸ τῆς νεῶς ἐχρῆν ἀπολογίζεσθαι: καὶτε ἀποβάδραν, καὶτε ἀγκυρα εἰς τὴν γῆν βαλλόμενον, id est,* & rem quidem adnavigantem, & non tangentem terram, à naue defensionem sui dicere oportebat, neque scalam, neque anchorā terræ injicientem.

Forum in Lyco, à quo Lyci decas, *τὸ ἐπὶ λύκῳ, ἀφ' οὗ, καὶ ἡ λύκη δεκάς, καὶ ἡ φρας ἢ φρυτα αὐτῶδε ἔχων τὸ θηρίον μορφήν, id est,* Iunonis illic templum constitutum erat, habens seræ formam.

Helicæam maximam inter omnia fora fuisse testatur Pausanias.

Helicæam.

Vlpianus autem ita dictum affirmat, aut quod eò maxima hominum multitudo convocaretur, aut quod à sole locus illustraretur.

Helicæa verò quingentorum erant, ut ait Pollux, *ἢ ἑλιδία δὲ πεντακοσίων* Deinde: si verò mille iudicibus opus erat, duo fora coniungebantur, si quem ille, & quingentis tria.

Calculos autem duos habebant aeneos, perforatum, & non perforatum, & vinam cui canus impositus erat, per quem calculus immittebatur.

Deinde duas habebant vinas, quarum hæc quidem aenea, altera verò lignea erat, & hæc quidem condemnatoria, illa verò absolutio-

FORNA IUDICII



ἦα, ἀνεῖ ὀπερὸν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς, ὡς ἡ ἀρχὴ τοῦ δικαστηρίου, ἢ ἡ ἀρχὴ τοῦ δικαστηρίου, ἢ ἡ ἀρχὴ τοῦ δικαστηρίου.

Forum denique funibus circumdabatur, iubente quidem Rege.

Theſmoticis autem forum implentibus, funium ambitus à quinquaginta pedum ſpatio ducebatur, & miniſtri aſtabant publici, ne quis iudicio non indigens accederet.

Fori porro iudicialis ianua, κρηλίδις dicuntur, quas Romani cancellatas vocitant.

Trigonum forum aliud dicebatur à loci forma.

Parabyſtum ab obſcuro, in quo ſitum eſt, loco.

Magnum vero Metichi forum, ab artifice Meticho ſic dictum eſt, ut ait Pollux. τὸ τῆς Μητίχου δὲ καὶ ἀρχαῖοι μὲν ἔλεγον, οὗτω κληθῆναι, ἀπὸ ἀρχιτέκτονος μητίχου.

Ἐπιτα numero quidem erant quinquaginta, & vnus Dracon autem hos conſtituit de optimiſimis electos. Ius autem dicebant ſanguinis reis in quinque iudicijs.

His vero Solon Senatū ex Areopago addidit.

Pene autem ludibrio habitum eſt Epheta- rum iudicium.

Dicti autem videntur, quod primum Rege iudicante fortuita cadis reos, Dracon Ephe- tis iudicium hoc permifit, ἰφθίμην, hoc eſt, translaticium, id à Senatu faciens.

Romani iudices.

CAPVT XVII.

Romani longè minus primis temporibus, in iudicijs, ac litibus occupati fuerunt:

Teſtatur quidem illud, quod in maxima litium raritate, forum nullum erat definitū, vnde illud Virgilij.

Iudicijque forum, & Patribus dat iura vocan- tis.

Quamobrem Cato Cenſorius, eum designatam litibus ſedem populus adornaret, pauimentoque inſterneret, id fieri quam acutiſſimis lapidibus curauit, ne gens Martia litigioſis operibus paulatim aſſueſceret.

Quanti tamen iudicia fecerint, declarat Dionyſius Halicarnaſſenſis, lib. 2 qui inter Regis poſſiſſima munia recenset, τῶν ἀδικημάτων τὰ μέγιστα τὸν ἀλάτῃν.

Forum acutiſſimis lapidibus cur ſtravit Cato.

Reges Romani iudicij.

Transijt deinde hæc poteſtas ad Conſules, qui, ut ait Suidas, eran τὸ πρόβουλοικὸν πρόγοροι τῶν βουλευτικῶν πόλιν διοικοῦντες.

Et ſtatim communicata cum Senatu. Nam ordo iudicium primi ſ temporibus tantum fuit penes Senatū, ut teſtatur Polybius lib. 6. Lege demum Gracchi iudicia ad equites trāſ- lata, vt liquet ex Appiano, & Velleio Patriculo.

Sed maximè ordinarij iuris diſceptatores Prætores fuerunt, qui poſt annum ſexcentiſimū quartum, cum eſſent perpetua quæſtiones in- troducæ, Carbone forum tenente ſunt inſt- tuti, vt habet Cicerō in Bruto.

Sed nos hæc obiter, vt antiquorum curam penes iudicia oſtenderemus.

De iudice.

Ex Philone Iudæo.

CAPVT XVIII.

Iudiciū vni- versis.

Præclari iudicis conditiones Philo Iudæus paucis complexus eſt.

Primum, inquit, requiritur, vt ſit: πάντος ἀλόγου πάθους, & πάσης κακίας ἀμέτοχος, vt ſyncerum animum habeat, & nullis prauis affectibus obnoxium, quod fiet, ſi ſis, qui iudicaturus tribunal aſcendit, iudicari ſe non minus, quàm iudicare cogitet.

Facilis eſt recti perſuaſor innocens Iudex, contra nullas culpas timer reus, quas habere reſpexerit cognitorem.

Synceri autem animi magna pars ſyncera religio, idcirco iudex, Coll. 2. Authentic. apud Iuſtinum iuratur.

Κοινωνικὸν εἶμι τῆ ἀγίᾳ τῆ διῶ καθολικῆ, & Αποστολικῆ ἐκκλησίᾳ, καὶ κατ' οὐδένα πρόσωπον ἢ χρόνον ἐναντιωθῶ αὐτῆ.

Secundum, quatuor primarijs virtutibus eminere debet: Prudētia, ne decipiatur; fortitudine, ne leuiter inſleatur; temperantia, ne voluptatibus corporis animi acies hebefcat; iuſtitia eius anima eſt.

Hoc ipſum Plato conſtat, 2. de legib. μηδὲ τοὺς δικαστὰς ἐνεργεῖς ὄντας οἷος γενέ- σθαι.

Tertium, Cauendū illi, ne incerta pro certis accipiat, fidat oculis potius, quàm auribus.